

TA'LIM JARAYONIDA FANNI HAYOT BILAN BOG'LASH ORQALI TAHLIL QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH

MATYUSUPOVA SARVINOZ ANVAROVNA

Magistratura, 1-bosqich talabasi
OSIYO XALQARO UNIVERSITETI

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida fanlarni hayot bilan bog'lab o'qitishning ahamiyati hamda uning talabalarda tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. O'quv materiallarini real hayotiy vaziyatlar bilan uyg'unlashtirish orqali talabalarning mustaqil fikrlashi, muammolarni tahlil qilishi va samarali yechimlar topish ko'nikmalarini shakllantirish mumkinligi asoslab berilgan. Shuningdek, interfaol metodlar va amaliy topshiriqlarning tahliliy tafakkurni rivojlantirishdagi ahamiyati ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim jarayoni, tahlil qobiliyati, hayotiy kompetensiyalar, interfaol metodlar, mustaqil fikrlash, amaliy ta'lim.

Аннотация: В статье рассматривается значение связи учебных дисциплин с реальной жизнью в образовательном процессе и её роль в формировании аналитических способностей обучающихся. Обосновывается, что интеграция учебного материала с жизненными ситуациями способствует развитию самостоятельного мышления, навыков анализа проблем и поиска эффективных решений. Особое внимание уделяется интерактивным методам обучения и практическим заданиям как средствам развития аналитического мышления.

Ключевые слова: образовательный процесс, аналитические способности, жизненные компетенции, интерактивные методы, самостоятельное мышление, практико-ориентированное обучение.

Annotation: The article discusses the importance of connecting academic disciplines with real life in the educational process and its role in developing students' analytical skills. It is argued that integrating educational content with real-life situations contributes to the

development of independent thinking, problem analysis, and effective decision-making skills. Special attention is paid to interactive teaching methods and practical tasks as means of developing analytical thinking.

Keywords: educational process, analytical skills, life competencies, interactive methods, independent thinking, practice-oriented education.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki ularni amaliyotda qo'llash, muammolarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini ham rivojlantirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan fanlarni hayot bilan bog'lab o'qitish zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida nazariya va amaliyotning uyg'unligi ta'lim samaradorligini oshiradi. Talabalar o'rganayotgan mavzularning kundalik hayotdagi ahamiyatini anglaganlarida, ularda fanga nisbatan qiziqish va motivatsiya kuchayadi. Bu esa o'z navbatida tahliliy tafakkurning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Fanni hayot bilan bog'lashning pedagogik ahamiyati

Fanni hayot bilan bog'lash talabalarga olingan bilimlarning amaliy ahamiyatini tushunishga yordam beradi. O'quv materiallari real hayotiy vaziyatlar bilan bog'langan holda taqdim etilganda, talabalar mavzuning mohiyatini chuqurroq anglaydilar va bilimlarni turli vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Masalan, filologiya fanlarida badiiy asarlar qahramonlarining xatti-harakatlarini zamonaviy hayot bilan taqqoslash, ommaviy axborot vositalaridagi matnlarni tahlil qilish yoki ijtimoiy tarmoqlardagi nutq madaniyatini baholash kabi topshiriqlar talabalarning tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Tahlil qobiliyatini shakllantirish omillari

Tahlil qobiliyati ma'lumotlarni qabul qilish, taqqoslash, umumlashtirish va baholash jarayonlarini o'z ichiga oladi. Ushbu qobiliyatni rivojlantirishda quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega:

muammoli vaziyatlar yaratish;

keys-stadi metodidan foydalanish;
bahs-munozaralar tashkil etish;
loyiha faoliyatini yo'lga qo'yish;
mustaqil tadqiqot topshiriqlarini berish;
refleksiya va o'z-o'zini baholash faoliyatlarini tashkil etish.

Mazkur faoliyat turlari talabalarning tanqidiy va tahliliy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Interfaol metodlarning o'rni

Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish talabalarni faol ishtirok etishga undaydi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Debat", "SWOT-tahlil", "Keys-stadi" kabi metodlar orqali talabalar muammolarni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqish va asoslangan xulosalar chiqarishni o'rganadilar.

Masalan, SWOT-tahlil yordamida talabalar muayyan masalaning kuchli va zaif tomonlarini, imkoniyatlari va xavf-xatarlarini aniqlaydilar. Natijada ularda tizimli va tahliliy fikrlash shakllanadi.

Amaliy topshiriqlarning ahamiyati

Amaliy topshiriqlar nazariy bilimlarni mustahkamlashning eng samarali vositalaridan biridir. Talabalarga real hayotiy muammolar asosida topshiriqlar berish ularning bilimlarini amaliyotga tatbiq etish imkonini yaratadi. Masalan, talabalar mahalliy ijtimoiy muammolarni o'rganish, matnlarni tahlil qilish, so'rovnomalar o'tkazish yoki kichik tadqiqot loyihalarini amalga oshirish orqali tahlil qilish, umumlashtirish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Xulosa

Ta'lim jarayonida fanni hayot bilan bog'lab o'qitish talabalarning tahlil qobiliyatini shakllantirish va rivojlantirishning muhim omillaridan biridir. Hayotiy vaziyatlar asosida tashkil etilgan ta'lim talabalarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal etish va tahliliy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli zamonaviy ta'limda amaliy topshiriqlar, interfaol metodlar va real hayotiy misollardan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. John Dewey. *Democracy and Education*. New York: Macmillan, 1916.
2. Lev Vygotsky. *Thought and Language*. Cambridge: MIT Press, 1986.
3. Benjamin Bloom. *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longmans, Green, 1956.
4. Azizxo‘jayeva N.N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
5. Ishmuhamedov R.J. *Innovatsion pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
6. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari*. – Toshkent: Fan, 2017.
7. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.